

UDK 255(450Venecija=163.42)“17/18”
94(497.16-3Boka kotorska)“17/18”
Izvorni znanstveni rad
Prilmljeno: 3. 9. 2013.
Prihvaćeno za objavljivanje: 20. 12. 2013.

IZ PROŠLOSTI BOKE – PRČANJSKA OBITELJ ĐUROVIĆ I HRVATSKA BRATOVŠTINA SV. JURJA I TRIPUNA U MLECIMA (18. STOLJEĆE – POČETAK 19. STOLJEĆA)

Lovorka ČORALIĆ, Zagreb

Središnja tema rada odnosi se na udio pripadnika prčanjske obitelji Đurović, jedne od vodećih pomorsko-trgovačkih obitelji u Boki u novome vijeku, u hrvatskoj Bratovštini sv. Jurja i Tripuna u Mlecima (Scuola degli Schiavoni) tijekom 18. stoljeća i u prvim godinama 19. stoljeća. Rad se ponajprije zasniva na istraživanju i raščlambi gradiva iz Arhiva Bratovštine sv. Jurja i Tripuna (spisi s godišnjih skupština Bratovštine, knjige prihoda i rashoda Bratovštine), kao i na uvidu u postojeća historiografska saznanja. Kronološkim slijedom prati se djelovanje pojedinih pripadnika obitelji Đurović u rečenoj Bratovštini (članstvo, obnašanje službi u upravi udruge), a za svakog se pojedinca donose – koliko je to moguće prema postojećim spoznajama – dodatni podatci o njegovu djelovanju u gospodarskom i društvenom životu Boke kotorske.

KLJUČNE RIJEČI: *Boka kotorska, Prčanj, Venecija, Mletačka Republika, Bratovština sv. Jurja i Tripuna, obitelj Đurović, društvena povijest, povijest 18. i 19. stoljeća.*

Osvrt na povijest Prčanja i obitelj Đurović

Gradići i naselja Boke kotorske važna su i nikada dovoljno istražena sastavnica povijesti istočnoga Jadrana. Smještena u Zaljevu svetaca u jedinstvenome zemljopisnom i kulturno-povijesnom ambijentu, bokeljska su mjesta, možda više od drugih naselja duž hrvatskoga uzmorja, iskoristila prednosti koje im je pružalo specifično geopolitičko okruženje. Bokeljska su mjesta, ponajprije Perast, Prčanj i Dobrota, kao i upravno sjedište Zaljeva Kotor, u ranome novom vijeku iznimno važna, povremeno i dominantna spona između dviju jadranskih obala. Nositelji tih, prije svega gospodarskih veza istočnoga Jadrana s Mlecima, glavnim gradom tada jedinstvene državne zajednice, bile su bokeljske obitelji koje su vojnim, gospodarskim i kulturnim pregnućima pridonosile uzajamnosti i bogatstvu prožimanja i uzdarivanja naroda, krajeva i gradova duž Jadrana i Sredozemlja.

Jedan od gradića koji svojim povijesnim razvojem u velikoj mjeri prezentira uspon Boke na izmaku ranoga novog vijeka zasigurno je Prčanj. U srednjem vijeku Prčanj je neznatno naselje koje se u izvorima spominje od početka 14. stoljeća. Glavnina prčanjnskog zemljišta pripada tada benediktinskoj opatiji sv. Jurja na otočiću ispred Perasta, crkvi sv. Marije (Koledata) u Kotoru te kotorskim plemićkim obiteljima. Do 16. stoljeća stanovnici Prčanja pretežito se bave poljodjelstvom, da bi sredinom istog stoljeća, kupnjom zemljišta uz obalu i izgradnjom manjih brodova u kotorskom brodogradilištu, započela njihova usmjerenost na pomorstvo koje će uskoro postati osnovnim izvorom gospodarskog blagostanja.

Sve do početka 18. stoljeća upravno podložan Kotoru, Prčanj je, poradi zasluga iskazanih Republici, dukalom mletačkoga dužda Alvisea Moceniga od 25. rujna 1704. godine postao zasebna općina (*komunitad*). Time su, više nego prije, stečeni preduvjeti za gospodarski i kulturni uzlet toga bokeljskoga naselja. Zajedno sa svojim susjedima, Peraštanima i Dobročanima, Prčanjani postaju vodeći posrednici u trgovačkoj razmjeni između istočnojadranske obale i unutrašnjosti s lukama zapadnog Jadrana i Sredozemlja. Prčanjnski pelegi, tartane, brigantini, fregaduni, nave i brikovi plove uzduž Sredozemlja i Crnoga mora, trguju s talijanskim lukama u Livornu, Genovi, Ankoni, Mlecima i Trstu, izvoze osmanske proizvode iz albanskih gradova, ali i plove u udaljenu Barcelonu, Marseilles i Toulon. Vodeće prčanjnske pomorsko-trgovačke obitelji osnivaju podružnice u Carigradu, Aleksandriji, Smirni i na Krfu, a u Mlecima, gdje su izuzeti od uvozne carine, imaju vlastite trgovačke stolove na »Obali od Hrvatov« (*Riva degli Schiavoni*). Ponajviše se trguje uljem, grčkim i crnogorskim sirom, vunom, lojanicama (vlastita proizvodnja Prčanja), suhim mesom (kaštradina), usoljenom ribom, suhim smokvama, grožđem, kožama, dalmatinskim vinom i albanskim žitom. Vrhunac trgovačko-pomorske djelatnosti Prčanj dostiže u 18. stoljeću, u predvečerje propasti Mletačke Republike. Zavidan gospodarski razvoj odrazio se na visoku razinu kulture življenja stanovnika Prčanja, poglavito vodećih poduzetničkih obitelji koje su gradnjom raskošnih palača, zavjetnih crkava i kapela, brojnim donacijama slika i predmeta umjetničkog obrta pridonosile podizanju općeg blagostanja i materijalne kulture grada.

Vještinu prčanjnskih pomoraca i nadaleko poznatu brzinu njihovih brodova uočila je i njima se koristila državna vlast povjeravajući prčanjnskim brodarima, od 1625. godine, opasnu službu prijevoza državne pošte između Krfa, Kotora, Zadra i Mletaka. Grad je u tu svrhu držao pod stalnom spremom dvije opremljene gajete ili filuke s devet članova posade, a naknada se isplaćivala u novcu i dvopeku. Uz dozvolu mletačkih vlasti, Prčanjani su smjeli prevoziti i privatnu poštu, što se smatra najstarijim oblikom poštanskog saobraćaja na Jadranu. Povlasticu prijenosa pošte prčanjnski su pomorci zadržali sve do pada Mletačke Republike. Pomorska vještina prčanjnskih pomoraca najviše je došla do izražaja tijekom mletačko-osmanskih ratova, kada njihovi brodovi sudjeluju u pomorskim bitkama u Jadranskom moru i Egejskom moru. Prčanjani su kao mornari na kotorskoj galiji imali zapaženu ulogu u Lepantskoj bitci 1571. godine, a s Peraštanima su uspješno ratovali protiv gusara u valonskoj luci 1638. godine. Tijekom Kandijskoga rata (1645. – 1669.) i Morejskoga rata (1684. – 1689.) istaknuli su se prilikom osvajanja Risna (1648.) i Herceg-Novoga (1687.) te u bitkama u Hercegovini. Kao zapovjednici prčanjnskih ratnih brodova u mletačkoj službi posebno su se istakli i zaslužili visoka

vojna odlikovanja pripadnici obitelji Đurović, Lazari, Luković, Maras, Musacchia, Sbutega i Zerman.¹

Središnja tema ovoga priloga prčanjaska je obitelj Đurović, jedna od vodećih trgovačkih i pomorskih obitelji u Boki u 18. i 19. stoljeću, kao i njezine veze i uključenost u hrvatsku Bratovštinu sv. Jurja i Tripuna u Mlecima. Naime, tijekom prošlih stoljeća grad na laguna predstavljao je najvažnije odredište bokeljskih, i općenito istočnojadranskih, brodara i poduzetnika, mjesto njihova privremenog i često trajnog boravka, ali i zajedničku prijestolnicu za pretežit dio hrvatske obale. U Mlecima su Hrvati, a na izmaku ranoga novog vijeka osobito Bokelji, činili imućnu, društvenim ugledom i cijenjenošću prepoznatljivu i svima znanu nacionalnu skupinu te je i njihova bratovština, znana kao *Scuola degli Schiavoni*, imala važno mjesto u mletačkom vjerskom svakodnevlju.²

Tijekom proteklih godina u više sam radova obrađivala pojedine sastavnice iz povijesti hrvatske bratovštine u Mlecima. To su, primjerice, bile teme koje su se odnosile na stjecanje priznanja Bratovštine od strane najviših crkvenih dostojanstvenika (kardinala Bessariona, papa Siksta IV. i Aleksandra VI.) kao i na udio pojedinih hrvatskih zavičajnih skupina i (ili) obitelji i pojedinaca u radu Bratovštine.³ Ovaj prilog je nastao u cilju osvjetljavanja

¹ O povijesti Prčanja usporedi najvažniju literaturu: Krsto SBUTEGA, »Jedan prilog historiji Prčanja«, *Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru* (dalje: *GPMK*), sv. 3, Kotor, 1955., str. 127–129; Niko LUKOVIĆ, »Prčanjско brodarstvo XVIII vijeka«, *GPMK*, sv. 5, Kotor, 1956., str. 103–109; Anton BOTRIĆ, »Pomorska privreda Prčanja u prošlosti«, u: *12 vijekova Bokeljske mornarice*, uredio Danilo KALEZIĆ, Beograd, 1972., str. 79–89; Anton TOMIĆ, »Pomorstvo Prčanja na portretima brodova«, *GPMK*, sv. 25, Kotor, 1977., str. 103–115; Lovorka ČORALIĆ, »Iz prošlosti Prčanja u XVII. st. (admiral Bokeljske mornarice – Tripun Luković)«, *Spomenica Ljube Bobana 1933.–1994.*, (ur. Ivo GOLDSTEIN – Mira KOLAR-DIMITRIJEVIĆ – Marijan MATICKA), Zagreb, 1996, str. 95–103; ISTA, »Iz prošlosti Boke: prčanjaska obitelj Florio«, *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku*, sv. XLVIII, Zagreb – Dubrovnik, 2010., str. 397–414; *Pomorstvo Prčanja od XVII do kraja XIX vijeka: katalog izložbe* (autor kataloga Radojka JANIČIJEVIĆ; autori izložbe Radojka JANIČIJEVIĆ – Petar PALAVRŠIĆ – Slavko DABINOVIĆ), Kotor: palata Grgurina, septembar, 2007.; R. JANIČIJEVIĆ, »Pomorstvo Prčanja od sedamnaestog do kraja devetnaestog vijeka«, *GPMK*, sv. 55–56, Kotor, 2008., str. 33–66; N. LUKOVIĆ, *Prčanj*, Kotor, 2010.; Piero PAZZI, *Kratki povijesno-umjetnički Uvod u Boku Kotorsku s osvrtom na Budvu, Bar i Ulcinj*, s. 1., 2010., str. 114–117; Maja KATUŠIĆ, »Od *Marinarezza bocchese* do *Scuola degli Schiavoni* – prčanjaski Lukovići i Bratovština sv. Jurja i Tripuna u Mlecima«, u: *Dvanaest vijekova Bokeljske mornarice: zbornik radova* (ur. Jovan J. MARTINOVIĆ), Kotor, 2010., str. 141–155.

² O povijesnom razvoju bratovštine usporedi neka važnija djela: Michelangelo MURARO, *Victor Carpaccio alla Scuola di San Giorgio degli Schiavoni in Venezia*, Milano, 1956.; Guido PEROCCO, *Carpaccio nella Scuola di San Giorgio degli Schiavoni*, Venezia, 1964.; ISTI, *Guida alla Scuola Dalmata dei Santi Giorgio e Trifone (detta San Giorgio degli Schiavoni)*, Venezia, 1984.; L. ČORALIĆ, »*Scuola della nation di Schiavoni* – hrvatska bratovština sv. Jurja i Tripuna u Mlecima«, *Povijesni prilozi*, sv. 18, Zagreb, 1999., str. 53–88; ISTA, *U gradu svetoga Marka: povijest hrvatske zajednice u Mlecima*, Zagreb, 2001., str. 215–262; ISTA, *Hrvatski prinosi mletačkoj kulturi: odabrane teme*, Zagreb, 2003., str. 159–210; Tullio VALLERY, *La Scuola Dalmata dei Santi Giorgio e Trifone: note e appunti per una cronistoria*, Venezia, 2011.

³ L. ČORALIĆ, »Kardinal Bessarion i Hrvati«, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 40, Zadar, 1998., str. 143–160; ISTA, »Papa Siksto IV. i Hrvati: indulgencija hrvatskoj bratovštini sv. Jurja i Tripuna u Mlecima (1481. god.)«, *Croatica christiana periodica* (dalje: *CCP*), god. XXII, br. 42, Zagreb, 1998., str. 107–120; ISTA, »Papa Aleksandar VI. i hrvatska Bratovština sv. Jurja i Tripuna u Mlecima«, *CCP*, god. XIV, br. 46, Zagreb, 2000, str. 21–28; ISTA, »Zadarski iseljenici u Veneciji i bratovština slavenskih doseljenika sv. Jurja i Tripuna (od 1451. godine do kraja XVIII. stoljeća)«, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 36, Zadar, 1994, str. 97–124; ISTA, »Iz prošlosti Boke: dobrotska obitelj Kamenarović

dotatnih sastavnica iz povijesti Bratovštine sv. Jurja i Tripuna, ali i sa željom da hrvatska znanstvena javnost bude bolje upoznata s obiteljima koje su u prošlosti Boke i istočnoga Jadrana imale iznimno važnu ulogu.

Obitelj Đurović, za koju proučavatelji bokeljske povijesti drže da starinom potječe iz Zete (prvotno su se uselili u bokeljsko selo Đuriće, a 1470. godine na Prčanj),⁴ izrazitije se u javnom životu Boke i Prčanja spominje od 17. stoljeća. Tada djeluje pomorski kapetan Frano, zapovjednik tartane u vlasništvu Vuka Đurovića, kojom je za državne potrebe obavljao poštanski promet između Mletaka i Carigrada. Godine 1666., prevozeći državnu poštu istom rutom, kod Zakinta je dopao u osmansko zarobljeništvo te je pogubljen zajedno s ostalim članovima posade. Sličnu je sudbinu imao i Petar Nikov Đurović, zapažen sudionik Morejskoga rata, tijekom kojega je, u početnoj fazi rata, poginuo u pomorskim okršajima kraj Herceg-Novoga. U ratnim zbivanjima početkom 18. stoljeća (Drugi morejski rat, 1714. – 1718.) ističe se Marko Đurović, pomorski poduzetnik koji je uspješno djelovao u opskrbi Boke hranom u vrijeme pokušaja osmanske blokade Jadrana.⁵ Koncem 18. stoljeća i tijekom prve polovice 19. stoljeća na duhovnom polju izdvaja se Antun Đurović (1777. – 1857.). Isprva pomorac, početkom 19. stoljeća pristupio je franjevačkom redu i pretežit dio života djelovao u rodnoj Boki. Zapažen je humanitarni i prosvjetni djelatnik, jedan od prvih učitelja u kotorskoj osnovnoj školi, znan i kao vrstan govornik i propovjednik.⁶ U drugoj polovici 18. stoljeća i osobito tijekom 19. stoljeća više odvjetaka iz obitelji Đurović zapaženo je u pomorsko-trgovačkoj razmjeni diljem Jadrana i Sredozemlja. Vlasnici su trgovačkih brodova duge plovidbe, a njihov kapital ulaže se u poslove od Mletaka i Trsta do Carigrada. U historiografiji su, primjerice, iz toga razdoblja osobito poznati kapetan Antun Jozov, koji je 1816. godine uspješno odolio napadu gusarskoga broda kraj Kiosa u Egeju te ga je car Franjo I. odlikovao viteškim naslovom i zlatnom medaljom.⁷ Godine 1857. viteški križ kraljevskoga Reda Franje I. dobio je od vladara Obiju Sicilija Ferdinanda II. kapetan Bernardin (Brne) Đurović, koji je kraj Brindizija od havarije spasio napuljski ratni brod *L'Onesto*. Za zasluge u trgovačkoj mornarici 1862. godine odlikovao ga je i austrijski car.⁸ Jedan od najistaknutijih odvjetaka obitelji Đurović u 19. stoljeću bio je kapetan, političar i pjesnik Jozo Đurović (1827. – 1883.). Isprva je plovio na jedrenjacima u obiteljskom vlasništvu da bi 1857. godine napustio pomorsku službu te od 1861. godine učestalo djeluje u političkom životu Boke i Dalmacije. Bio je član Narodne stranke, blizak suradnik dalmatinskih preporoditelja Mihovila Pavlinovića i Miha Klaića, zastupnik u Dalmatinskome saboru (1861.) te gorljiv zagovaratelj sjedinjenja Dalmacije sa sjevernom Hrvatskom. Autor je niza pjesama, najčešće prigodnica, te suradnik zadar-

i hrvatska bratovština Sv. Jurja i Tripuna u Mlecima«, *Povijesni prilozi*, god. 22, sv. 25, Zagreb, 2003., str. 175–185; ISTA, »Iz prošlosti Boke: prčanjnska obitelj Florio«, *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku*, sv. XLVIII, Zagreb – Dubrovnik, 2010., str. 397–414.

⁴ Najistaknutiji povjesničar Prčanja, don Niko Luković, smatra da se rodonačelnik bokeljskih Đurovića, po imenu Novak, nastanio u Đurićima početkom 15. stoljeća, a njegovi su potomci pred osmanskom opasnošću izbjegli na Prčanj. Obiteljsko prezime bilježi se od dvadesetih godina 16. stoljeća (*Luksa Jurovich da Perzagno*; *Dabazin Jurovich da Perzagno*). Vidi: N. LUKOVIĆ, *Prčanj*, str. 89.

⁵ *Hrvatski biografski leksikon* (dalje: HBL), sv. III, Zagreb, 1993., str. 777 (tekst: Tatjana DELIBAŠIĆ).

⁶ N. LUKOVIĆ, *Prčanj*, str. 101–102.

⁷ HBL, sv. III, str. 777.

⁸ HBL, sv. III, str. 777–778.

skoga *Narodnoga lista (Il Nazionale)*. Zapaženi su i njegovi doprinosi javnom i kulturnom životu Prčanja i Boke. Sudjelovao je u radu osiguravajućeg društva bratimske zajednice u Dobroti te bio dugogodišnji tajnik Odbora za dogradnju župne crkve na Prčanju i Javne dobrotvornosti.⁹ Njegov je sin Ludovik, proučavatelj povijesti Prčanja i autor povijesnih crtica o crkvi sv. Ivana na Prčanju, s kojom su Đurovići bili osobito povezani.¹⁰

Naposljetku, u ovom sažetom pregledu djelovanja obitelji Đurović, potrebno je napomenuti da su odvjetci te obitelji bili učestalo prisutni u političkom životu svojega grada. Još u 17. stoljeću, u vrijeme kada Prčanj nema status samostalne općine, glavari (*luogotenenti*) toga naselja bili su, među ostalima, Petar Đurov (1623. i 1627.), Tomo Petrov (1646.), Vuko Tripov (1663. i 1671.) te, počekom 18. stoljeća, Ivo Vukov Đurović (1702.). Nakon 1704. godine, kada Prčanj postaje od Kotora neovisna *communità*, čelna mjesta u gradskoj upravi obnašali su Marko (1712.), Nikola (1736. – 1739. i 1750. – 1753.) i Nikola Matov (1792. – 1793.) Đurović.¹¹

U nastavku ovoga priloga detaljno će se, kronološkim slijedom, ukazati na pripadnike obitelji Đurović koje izvori bilježe kao aktivne članove i obnašatelje pojedinih dužnosti u upravi Bratovštine sv. Jurja i Tripuna u Mlecima, središnje udruge okupljanja iseljenih Hrvata. Temeljni izvor koji će se koristiti arhivski su dokumenti pohranjeni u Arhivu rečene bratovštine (*Archivio della Scuola Dalmata dei SS. Giorgio e Trifone*, dalje: *ASD*). To su *Libri conti e spese della Scuola di San Zorzi et San Trifone della Nation Dalmata* (dalje: *LCS*) – knjige s podacima o tekućem godišnjem poslovanju Bratovštine. U sklopu svakog godišta sadržane su sljedeće cjeline: opći prihodi (*Entrata general de Scola*), isplate (*Esborsi Ordenarii anoali*), izdatci za svijeće (*Spese de cere per la Scola*), članarine i dobrovoljni prilozi (*Scossi de luminarie e beneintrade*), troškovi pokopa preminulih bratima (*Sepelir fratelli*), javni nameti (*Gravezze pubbliche*), manji troškovi (*Spese menute*) i izdatci za svetkovine (*Spese menute per la Festa*), troškovi za potporu siromašnih bratima (*Dispensa a 24 poveri*), potpora siromašnim djevojkama za miraz ili pristupninu u samostan (*Donzelle pagade*), troškovi za održavanje sjedišta (*Spese de Palazzo*), različiti računi i stanje blagajne (*Conto de cassa*) te ostale zabilješke i spomeni (*Memorial*). U sklopu istraživanja djelovanja odvjetaka obitelji Đurović u radu Bratovštine poglavito su uporabljene cjeline u kojima se donose popisi bratima i sestara koji plaćaju godišnje članarine i doprinose, popisi preminulih bratima koji su sahranjeni na trošak udruge (navodi se ime bratima, datum i troškovi pokopa) te godišnja izdvajanja za djevojke iz neimućnih obitelji kojima udruga novčano pomaže pri sakupljanju miraza ili pristupnine u samostan (navodi se ime djevojke, ime njezina budućeg supruga ili ime samostana u koji pristupa, te odluka predstojnika o odobrenju određene novčane svote). Zatim, značajan izvor za ovo istraživanje su i spisi pod nazivom *Capitolar della Veneranda Scuola di San Giorgio e Trifone della Nation Dalmata* (dalje: *Capitolar*). U tim su knjigama (godišnjacima) sadržana izvješća sa skupštine Bratovštine, popis upravnih dužnosti u udruzi, kao i imena bratima koji ih obnašaju u pojedinom mandatnom razdoblju. Kao i u prethodnom primjeru, sačuvanost i uporabljivost tih knjiga također je uglavnom ograničena na razdoblje od 18. stoljeća.

⁹ *HBL*, sv. III, str. 778–779. Usp. N. LUKOVIĆ, *Prčanj*, str. 102–105.

¹⁰ N. LUKOVIĆ, *Prčanj*, str. 105.

¹¹ *Isto*, str. 207–208.

U istraživanju smo se koristili gradivom koje se odnosi na razdoblje od dvadesetih godina 18. stoljeća do u prvo desetljeće 19. stoljeća. Kroz to, za Boku, Prčanj i same Đuroviće posebno plodonosno i uspješno razdoblje, moguće je vjerno predstaviti značaj i ulogu pojedinih obitelji i njihovih odvjetnika u društvenome životu hrvatskog iseljeničtva i njihove Bratovštine. Uz navedene izvore, u radu će se koristiti i odgovarajući podatci iz objavljenih izvora i literature, prije svega oni koji se izravno odnose na pojedine odvjetnike iz obitelji Đurović uključene u rad *Scuola degli Schiavoni*.

Članovi, vijećnici, vikari i predstojnici – Đurovići u Bratovštini sv. Jurja i Tripuna

Jedan od prvih Đurovića zabilježenih (prema našim istraživanjima) u Bratovštini sv. Jurja i Tripuna jest Bernardo Matijin, parun (vlasnik) trgovačkog broda (peleg) *La Madonna, San Antonio e San Francesco di Paula*, kojime je sredinom 18. stoljeća obavljao putovanja na relaciji Boka – Mleci, ponajprije prevozeći robu osmanskoga (skadarskog) podrijetla.¹² Kao član Bratovštine bilježi se u rasponu od 1723. do 1755. godine.¹³ U tome je vremenskom odsječku, od dvadesetih do pedesetih godina 18. stoljeća, u rad hrvatske bratovštine u gradu na lagunama uključen i Frano Đurović, vjerojatno sin prijespomenutog Bernardina. Njegova je zabilježba u dostupnim vrelima učestalija. Od dvadesetih do pedesetih godina 18. stoljeća spominje se kao vlasnik i kapetan istoga pelega, očeva, te obavlja niz trgovačkih putovanja, također prevozeći *merci scutarini*, između Boke i grada svetoga Marka.¹⁴ Jednako kao i Bernardin, u članstvo Bratovštine zapisan je od 1723. do 1755. godine.¹⁵

Početkom 18. stoljeća aktivan je i Tripun Franov, kapetan poznat po uspješno okončanu srazu s tripolitskim gusarima u vodama Krfa 1708. godine.¹⁶ Tijekom dvadesetih godina vlasnik je i zapovjednik gajete koja je plovila u Mletke,¹⁷ a 1740. izvori ga bilježe kao pomorskog poduzetnika u Draču.¹⁸ Tripun Franov također je u redovitim godišnjacima Bratovštine sv. Jurja i Tripuna zabilježen kao njezin redovit član od početka dvadesetih godina 18. stoljeća, a 1745. godine obnašao je dužnost dekana te udruge.¹⁹ Preminuo je u

¹² Nikola ČOLAK, *Hrvatski pomorski regesti (Regesti marittimi croati)*, sv. I (Settecento, I parte: Navigazione nell'Adriatico), Padova, 1985., str. 17.

¹³ ASD, *Capitolar*, podatci za navedene godine.

¹⁴ N. ČOLAK, *Hrvatski pomorski regesti (Regesti marittimi croati)*, sv. I, str. 16–17, 314, 317–322, 324, 327.

¹⁵ ASD, *Capitolar*, podatci za navedene godine.

¹⁶ HBL, sv. III, str. 777; N. LUKOVIĆ, *Prčanj*, str. 36.

¹⁷ Milivoj Š. MILOŠEVIĆ, »Bokeljski jedrenjaci od 1710. do 1730. godine«, *GPMK*, sv. 12, Kotor, 1964., str. 113.

¹⁸ N. ČOLAK, *Hrvatski pomorski regesti (Regesti marittimi croati)*, sv. I, str. 149.

¹⁹ Dužnost desetorice dekana (*X degani di tutto anno*) izuzev vremena njihova izbora, a to je druga nedjelja u prosincu, nije pobliže objašnjena. Kako je ta dužnost nazočna u većini bratovština u Mlecima i u dalmatinskim gradovima, može se pretpostaviti da je u svima njima zadaća tih dužnosnika bila sličnoga obilježja. Izuzev u određenoj nejednakosti u broju članova (u nekim drugim bratovštinama bira se manji broj dekana), statuti dekanima uglavnom pripisuju izvršenje odluka bratimske skupštine. Uobičajene dužnosti dekana odnose se i na nadzor crkvenog sjedišta i bratimskoga oltara, održavanje prostorija za okupljanje i sastajanje bratima, nabavu svećanih stijegova, procesijskih križeva i drugih liturgijskih predmeta te izravnu raspodjelu novčane pripomoći najugroženijim članovima zajednice. Usp. L. ČORALIĆ, »*Scuola della nation di Schiavoni* – hrvatska bratovština sv. Jurja i Tripuna u Mlecima«, str. 70; ISTA, *U gradu svetoga Marka: povijest*

Mlecima 1749. godine, o čemu svjedoči podatak o sudjelovanju Bratovštine prilikom podmirivanja troškova ukopa.²⁰ Još su detaljniji podatci iz životopisa Tripunova brata Nikole (1684. – 1757.), pomorskoga kapetana koji je, zajedno s bratom Ivom i Nikolom, 1708. godine kraj Krfa porazio tripolitske gusare. Po povratku u zavičaj Nikola je, u zahvalu za uspješno okončanje bitke, dao ukasiti ikonu prčanske Gospe zlatnim dijamantom s dragim kamenjem. Tijekom prve polovice i sredinom 18. stoljeća djelovao je kao kapetan prilikom dovoza hrane iz Albanije i Grčke. Godine 1739. istaknuo se, prema svjedočenju mletačkoga providura, u austro-osmanskom ratu. Posredovao je i bio sudac u sporovima između Crnogoraca i stanovnika pograničnih bokeljskih naselja. To je osobito pohvalio generalni providur Dalmacije Daniele Dolfin prilikom dolaska u Kotor, a pohvalnica je objavljena u Zadru 5. kolovoza 1738. godine.²¹ U izvorima i literaturi Nikola Đurović spominje se kao vlasnik više manjih plovila (gajeta, tartana), kojima je najčešće obavljao trgovačka putovanja u Mletke, Albaniju i Grčku.²² Kada je riječ o Nikolinoj uključenosti u bratovštinu hrvatskih iseljenika u Mlecima, njegov je spomen kontinuirano zabilježen od dvadesetih godina 18. stoljeća do 1757. godine, a u potonjoj se godini bilježi i kao član Velikoga vijeća Bratovštine.²³

O Matiji Petrovu Đuroviću, prčanskome pomorskom poduzetniku koji je 1711. – 1712. godine zajedno s drugim kapetanima sumještanima organizirao akciju protiv ulcinjskih gusara, koji su višekratno ugrožavali bokeljske pomorce,²⁴ nemamo opširnijih saznanja u Arhivu Bratovštine sv. Jurja i Tripuna. Jedini podatak jest upis njegove smrti (1729.), kada je bratimska zajednica, kako je to uobičajeno, pridonijela troškovima pokopa i sudjelovala u Matijinu posljednjem ispraćaju.²⁵

Djelovanje Vicka Petrova Đurovića u *Scuola degli Schiavoni* možemo pratiti gotovo četrdeset godina. Vicko je njezin član od 1723. godine, a kao vijećnik u *Capitolo grande* bilježi se od 1742. do 1762. godine. U tom je razdoblju zabilježen kao obnašatelj službe polugodišnjeg dekana (*degan di mezzo anno* – 1748. godine), kao i član raznih manjih bratimskih tijela (odbor *XII di nazione*: 1744., 1746., 1749., 1751. i 1759.; odbor *XII nuovi*: 1757. i 1759.; odbor *XII vecchi*: 1756., 1758. i 1760.; odbor *VIII di XII di nazione*: 1761.). Iako nikada nije obnašao čelnu dužnost u Bratovštini (*guardian grande*), Vicko Đurović

hrvatske zajednice u Mlecima, str. 235–236. O članstvu Tripuna Franova u Bratovštini sv. Jurja i Tripuna vidi u: *ASD, Capitolar*, podatci od 1723. do 1749. godine.

²⁰ *ASD, LCS*, podatak o preminulim članovima za 1749. godinu.

²¹ *Pomorska enciklopedija*, sv. II, Zagreb, 1975., str. 313 (tekst: Tomo RADULOVIĆ); *Pomorski leksikon*, Zagreb, 1990., str. 197; *HBL*, sv. III, str. 777; N. LUKOVIĆ, *Prčanj*, str. 38–39, 100.

²² M. Š. MILOŠEVIĆ, »Bokeljski jedrenjaci od 1710. do 1730. godine«, str. 108, 138; Đorđe MILOVIĆ, *Boka Kotorska u doba Venecije: na izvorima mletačkih arhiva*, Split, 2009., str. 72, 300.

²³ Središnje predstavničko tijelo hrvatske bratovštine činilo je Veliko vijeće (*Consiglio generale, Capitolo grande*). Na godišnjoj skupštini članova Velikoga vijeća, posljednje nedjelje u mjesecu lipnju, vijećnici su – kao predstavničko tijelo cjelokupnog članstva – između sebe birali predstojnika, vikara i *guardiana del matin (bancalia)* te dužnosnike drugih upravnih tijela udruge. Vijeće je katkad brojilo i do dvjesto članova (ovisno o pojedinim godinama), od čega je oko 35 osoba obnašalo razne upravne dužnosti. Usp: L. ČORALIĆ, »*Scuola della nazione di Schiavoni* – hrvatska bratovština sv. Jurja i Tripuna u Mlecima«, str. 236–237. O sudjelovanju Nikole Đurovića u radu Bratovštine sv. Jurja i Tripuna vidi u: *ASD, Capitolar*, podatci u godišnjacima sa skupštine Bratovštine od 1723. do 1757. godine.

²⁴ N. LUKOVIĆ, *Prčanj*, str. 38.

²⁵ *ASD, LCS*, podatci o preminulim članovima Bratovštine za 1729. godinu.

se u nekoliko navrata bilježi kao član njezina središnjeg upravnog tijela (*Bancalia*). To su tijelo činili predstojnik, vikar i *guardian del matin*. Vikar je zamjenjivao predstojnika u danima njegove odsutnosti, a često su obnašatelji te službe nakon isteka mandata postajali predstojnicima Bratovštine.²⁶ Tu je službu Vicko Petrov obnašao u dva navrata (1742. i 1754.), dočim se kao treći član *Bancalie* (*guardian del matin*) spominje 1741. i 1753. godine.²⁷

Ranih četrdesetih godina 18. stoljeća, točnije 1741. – 1742. godine, član Bratovštine je Marko Đurović,²⁸ parun manje tartane koja se dvadesetih godina toga stoljeća bilježi na trgovačkim putovanjima u Mletke.²⁹ U to vrijeme (dvadesete godine 18. stoljeća) izvori govore o poduzetničkom djelovanju Petra Đurovića, vlasnika manje barke kojom je prometovao, prevezio duhan, na relaciji Boka – Albanija – Mleci. Njegova se aktivnost u bratimskoj udruzi iseljenih Hrvata opaža nešto kasnije, od pedesetih godina 18. stoljeća. Član je Bratovštine od 1753. godine, a jedan je od vijećnika *Capitolo grande* od 1757. do 1765. godine. Četiri je puta obnašao službu jednog od deseterice bratimskih dekana (1756., 1757., 1759. i 1765.), a po jednom se bilježi i kao odbornik u *VIII di XII di nazione* (1762.) i *XII vecchi* (1763.). Kao i neki drugi prethodno navedeni članovi njegove obitelji, i Petar je, kako se čini, preminuo u Mlecima te je 1766. godine pokopan na trošak Bratovštine u koju je za života bio aktivno uključen.³⁰

Pripadnici obitelji Đurović u drugoj su polovici 18. stoljeća, poput brojnih Bokelja, intenzivirali svoje trgovačko-pomorsko djelovanje. U tom su kontekstu Mleci predstavljali jedno od najvažnijih odredišta, mjesto realizacije poslovnih zamisli, ali i, sve učestalije, grad koji nizu bokeljskih obitelji postaje novo prebivalište. O tome nam izravno svjedoči i sve veća učestalost bilježenja Đurovića u radu Bratovštine sv. Jurja i Tripuna u kojoj upravo u tom razdoblju Bokelji dominiraju u članstvu i u svim tijelima uprave. Tako se kao član rečene udruge i njezina *Capitolo grande* od 1769. do 1778. spominje Matija Petrov, obnašatelj dužnosti dekana 1769., 1770. i 1778. godine.³¹ Matijino pomorsko-trgovačko djelovanje osobito bilježimo u osamdesetim i devedesetim godinama, kada u nekoliko navrata plovi tartanom na jednoj od Bokeljima najfrekventnijih relacija: Boka – albanske luke – Mleci.³²

O nekoliko sljedećih potomaka prčanjnske pomorske obitelji Đurović nemamo, prema dosadašnjim saznanjima historiografije, dodatna saznanja, osim onih koja su sadržana u pismohrani Arhiva Bratovštine sv. Jurja i Tripuna. Prvi se takav primjer odnosi na Vicka Josipova, člana Bratovštine i njezina Velikog vijeća od 1767. do 1785. godine. Vickov spomen u upravi udruge nije učestao te se u godišnjim izvješćima s bratimske skupštine bilježi samo kao dekan (1768.) i član odbora *XII nuovi* (1785.).³³ Sličan je primjer i

²⁶ L. ČORALIĆ, »*Scuola della nation di Schiavoni – hrvatska bratovština sv. Jurja i Tripuna u Mlecima*«, str. 69–70; ISTA, *U gradu svetoga Marka: povijest hrvatske zajednice u Mlecima*, str. 235.

²⁷ ASD, *Capitolar*, podatci za navedene godine.

²⁸ Isto.

²⁹ Đ. MILOVIĆ, *Boka Kotorska u doba Venecije*, str. 77.

³⁰ ASD, *Capitolar*, podatci za navedene godine; LCS, podatci o preminulim članovima za 1766. godinu.

³¹ Isto.

³² N. ČOLAK, *Hrvatski pomorski regesti (Regesti marittimi croati)*, sv. I, str. 50, 53, 267; N. LUKOVIĆ, *Prčanj*, str. 212.

³³ ASD, *Capitolar*, podatci za navedene godine.

Toma Josipov Đurović, član Bratovštine i Velikoga vijeća tijekom gotovo dvadeset godina (1768. – 1787.). Zabilježen je u manjim odborima poput *XII nuovi* (1773. i 1777.) i *VIII di XII di nazione* (1776.); u tri navrata je dekan (1768., 1769. i 1780.), a zanimljivo je da se, ali samo u jednoj godini, spominje i kao pisar (*scrivan*)³⁴ Bratovštine (1773.).³⁵

Od 1767. do 1795. godine u Velikom vijeću Bratovštine prisutan je Josip Tripunov Đurović, a uz sudjelovanje u odboru *XII nuovi* (1774. i 1778.), dva se puta, točnije dvije godine zaredom, bilježi i među desetoricom dekana (1768. i 1769.).³⁶

U pomorskom poduzetništvu duž Jadrana i Sredozemlja aktivan je od sedamdesetih godina 18. stoljeća Antun Tripunov Đurović. Primjerice, 1776. godine Antun je parun trabakula *Santissimo Redentore e San Giovanni Battista*, koji iz Mletaka isplovlja za Skadar, a 1781. godine vlasnik je, ali ne i kapetan pelega *San Giuseppe*, stradalog u pomorskoj nesreći kraj Bara.³⁷ Član je Bratovštine sv. Jurja i Tripuna i njezina Velikog vijeća od 1769. do 1778. godine te dekan 1774. i 1778. godine. Antun je, poput prethodno spomenutog Tome Josipova, također bio pisar (1770.), a jednom se bilježi i kao nositelj službe koja je bila najbliža predstojničkoj časti, tj. vikar Bratovštine 1776. godine.³⁸

Iako se tome znatno približio, dužnost *guardian grande* nije obnašao ni Frano Đurović. Njegov spomen u knjigama Bratovštine opažamo samo za 1775. godinu kada je, obnašajući službu *guardian del matin*, bio član *Bancalie* i samo dvije stepenice udaljen od predstojničke časti.³⁹ Godine 1747. zabilježen je sraz kapetana brigantina Blaža Franova Đurovića s tripolitanskim gusarima u kojem se, brojčano i naoružanjem podređen, Đurović uspio sretno izvući bez posljedica.⁴⁰ Blaž je također prisutan i u radu Bratovštine sv. Jurja i Tripuna: član je Velikoga vijeća 1769. i 1770. godine, a u tim je godinama i jedan od desetorice dekana.⁴¹ Njegov imenjak Blaž Božov u članstvu se hrvatske bratovštine spominje od 1772. do 1787. godine, a u potonjoj je godini djelovao i kao dekan i član Velikoga vijeća.⁴²

³⁴ Služba pisara (*scrivan*) utvrđena je u statutima većine zapadnoeuropskih srednjovjekovnih bratovština, a njihova je dužnost izrečena imenom funkcije koju obnašaju. U Bratovštini sv. Jurja i Tripuna pisari su se birali na isti način kao i dekani. Izbor se obavljao druge nedjelje u prosincu, kad se za taj čin sazivala skupština. Nakon svojeg izbora, pisar je dobivao knjigu (*quaderno*) u koju je redovito bilježio sve prihode, rashode i odredbe bitne za djelovanje Bratovštine tijekom njegova mandata. Osim toga, za pisara je bila predviđena i posebna dužnost prilikom odlaska na svetu misu na dan uoči izbora vodećih dužnosnika (posljednja nedjelja u lipnju). Tada je pisar predvodio svečanu procesiju svih bratima te je, ulazeći u crkvu, u ruci nosio veliki bratimski ophodni križ. Dužnost pisara nije bila vremenski ograničena te ju je katkada ista osoba obnašala i desetak godina zaredom. Usp. L. ČORALIĆ, »*Scuola della nation di Schiavoni – hrvatska bratovština sv. Jurja i Tripuna u Mlecima*«, str. 70; ISTA, *U gradu svetoga Marka: povijest hrvatske zajednice u Mlecima*, str. 235.

³⁵ ASD, *Capitolari*, podatci za navedene godine.

³⁶ Isto.

³⁷ N. ČOLAK, *Hrvatski pomorski registri (Regesti marittimi croati)*, sv. I, str. 28, 52–53.

³⁸ ASD, *Capitolari*, podatci za navedene godine.

³⁹ ASD, *Capitolari*, podatci za navedenu godinu. Moguće je da se radi o Franu Đuroviću, koji se 1807. godine bilježi kao vlasnik i kapetan pelega *Il Tranquilo*. Usp. N. LUKOVIĆ, *Prčanj*, str. 215.

⁴⁰ Đ. MILOVIĆ, »Prilog proučavanju gusarstva na Jadranu i u Sredozemlju tokom XVIII vijeka«, *GPMK*, sv. 5, Kotor, 1956., str. 53.

⁴¹ ASD, *Capitolari*, podaci za navedene godine.

⁴² Isto.

Josip Krstov Đurović (1737. – 1816.) jedini je odvjetak te obitelji koji je obnašao čelnu funkciju u *Scuola degli Schiavoni* – njezin je predstojnik 1794. godine.⁴³ Višegodišnji je vijećnik u *Capitolo grande* (1776. – 1800.), a uz odborničke dužnosti (član odbora *VIII di XII di nazione* 1788.; član odbora *XII nuovi* 1788. i 1799.) bio je i dekan (1782. i 1792.) te sindik⁴⁴ Bratovštine (1785., 1787., 1795. i 1797.).⁴⁵ U historiografiji je poznat kao vješt pomorac i ratnik, zapažen sudionik okršaja sa sjevernoafričkim gusarima te je 1773. godine od Starješinstva Svetog groba u Jeruzalemu dobio pravo da na svojem brodu ističe zastavu Svete Zemlje.⁴⁶ Tijekom sedamdesetih godina 18. stoljeća Josip Krstov je i uspješan poduzetnik – kapetan je pelega *Santissimo Redentore e San Giovanni Battista*, kojime obavlja trgovačke poslove duž jadranskih luka.⁴⁷

Sedamdesetih godina 18. stoljeća u radu Bratovštine aktivan je i Paško Đurović, član Velikoga vijeća od 1775. do 1779. godine. U tome se razdoblju bilježi kao odbornik u *VIII di XII di nazione* (1779.) i kao pisar (1775.). Preminuo je 1781. godine te je, kao i u nekim prethodnim primjerima, za njegov pokop Bratovština izdvojila dio svojih sredstava.⁴⁸ Paškov je sin Josip u radu Bratovštine zabilježen od 1792. do 1806. (član Velikoga vijeća od 1800.), a u tom je, relativno kratkom vremenskom odsječku, dva puta upisan kao jedan od desetorice dekana (1805. i 1806.).⁴⁹

Slijedi, nadalje, sažet podatak o Nikoli Đuroviću, a odnosi se isključivo na godinu njegove smrti (1786.), upisane u troškovnik Bratovštine pod rubrikom *Sepelir fratelli*.⁵⁰ Nasuprot tome, znatno su opsežniji podatci o Nikoli Matovu Đuroviću, kapetanu i brodovlasniku te prčanjnskom načelniku 1792. – 1793. godine. U doba blokade dalmatinskih i bokeljskih luka nakon 1797. godine svojim je brodovima osiguravao dovoz hrane iz Albanije i Grčke, a u burnim vremenima na prijelazu stoljeća djelovao je na smirivanju zategnutih odnosa između Crnogoraca i Bokelja. Glavnina njegove trgovačke aktivnosti bila je usmjerena prema Mlecima u koje je, poput brojnih sunarodnjaka, najčešće izvezio poljoprivredne proizvode iz zaleđa.⁵¹ Nikolino je učešće u radu upravnih tijela Bratovštine sv. Jurja i Tripuna posvjedočeno u kontinuitetu od 1785. do 1804. godine. U tome je razdoblju član

⁴³ G. PEROCCO, *Carpaccio nella Scuola di San Giorgio degli Schiavoni*, str. 235.

⁴⁴ Služba sindika (*III sindaci*), poznata u drugim bratovštinama pod imenom nuncija ili glasnika, sadržavala je obvezu obavještavanja članova o svim važnim događajima i odlukama vezanih uz djelovanje udruge. Sindici su poglavito imali zadatak obavijestiti sve članove o smrti nekog bratima, posjećivati bolesne članove i skrbiti o njima te na vrijeme pripremiti i odaslati pozive za središnju skupštinu i redovne sjednice. Usp. L. ČORALIĆ, »*Scuola della nazione di Schiavoni* – hrvatska bratovština sv. Jurja i Tripuna u Mlecima«, str. 70–71; ISTA, *U gradu svetoga Marka: povijest hrvatske zajednice u Mlecima*, str. 236.

⁴⁵ ASD, *Capitolar*, podaci za navedene godine; L. ČORALIĆ, *U gradu svetoga Marka: povijest hrvatske zajednice u Mlecima*, str. 238–239.

⁴⁶ N. LUKOVIĆ, »Svečana predaja zlatne medalje kapetanu Antonu Đuroviću«, *GPMK*, sv. 7, Kotor, 1958., str. 289; ISTI, *Prčanj*, str. 67–68; R. JANIČIJEVIĆ, »Odlikovanja slavni Bokelja u prošlosti kao dokaz njihovih postignuća u pomorskom ratovanju, navigaciji, privredi i diplomatiji«, *GPMK*, sv. 52, Kotor, 2004., str. 304.

⁴⁷ N. ČOLAK, *Hrvatski pomorski regesti (Regesti marittimi croati)*, sv. I, str. 28.

⁴⁸ ASD, *Capitolar*, podaci za navedene godine; LCS, podaci o preminulim članovima Bratovštine za 1781. godinu.

⁴⁹ ASD, *Capitolar*, podaci za navedene godine.

⁵⁰ ASD, LCS, podaci o preminulim članovima Bratovštine za 1786. godinu.

⁵¹ Miloš I. MILOŠEVIĆ, »Prilozi trgovačkim vezama bokeljskih pomoraca sa mletačkim tržištem«, *GPMK*, sv. 4, Kotor, 1955., str. 78; HBL, sv. III, str. 777; N. LUKOVIĆ, *Prčanj*, str. 100.

Velikoga vijeća, dekan (1788. i 1790.) te odbornik u *XII di nazon* (1797.), *VIII di XII di nazon* (1785. i 1789.), *XII nuovi* (1785. i 1789.) i *XII vecchi* (1790.). Iako nikada nije postao predstojnikom, u Bratovštini je obnašao neke od najprestižnijih dužnosti – pisara (1792.), *guardiana del matin* (1795.) i vikara (1796.).⁵²

Od kasnih šezdesetih godina 18. stoljeća u pomorskoj trgovini između dviju jadranskih obala opažamo i djelovanje Boža Đurovića. Vlasnik je i kapetan pelega (1768.) *San Giuseppe i San Antonio*, kojime putuje u Skadar i Mletke, dočim se ranih sedamdesetih godina spominje kao parun broda *La Natività della Madonna e San Giovanni Battista* te plovi na relaciji Boka – Drač – Mleci.⁵³ Božo Đurović bilježi se i u članstvu hrvatske bratovštine u Mlecima, ali samo u jednoj godini (1787.), kada je član Velikoga vijeća i pisar.⁵⁴ Sličan primjer jednokratnog bilježenja nekog od odvjetaka obitelji Đurović u *Scuola degli Schiavoni* razvidan je u primjeru Jurja Đurovića. On je ujedno, prema našim saznanjima, posljednji muški potomak obitelji koji se kao član Bratovštine bilježi u 18. stoljeću. Naime, 1792. godine član je Velikoga vijeća i jedan od desetorice dekana Bratovštine.⁵⁵

Naposljetku, u nizu zabilježenih primjera odvjetaka obitelji Đurović koji su svojim članstvom i udjelom u upravnim tijelima Bratovštine sv. Jurja i Tripuna pridonosili njezinu ugledu u mletačkome društvenom i vjerskom životu, potrebno je spomenuti i jednu žensku članicu. Riječ je o Mariji Vickovoj, zabilježenoj 1750. godine prigodom udaje za Jerolima Filippija, pri čemu joj hrvatska udruga, odlukom Velikoga vijeća, poklanja za nadopunu miraza uobičajenih deset dukata.⁵⁶

Zaključak

Hrvatska Bratovština sv. Jurja i Tripuna u Mlecima stoljećima je, još od svojeg osnutka u 15. stoljeću, predstavljala središnju ustanovu okupljanja i očuvanja domovinske svijesti iseljenika zavičajem od Istre do Boke. Raščlamba spisa pohranjenih u njezinu arhivu, u cjelovitijoj formi ponajprije sačuvanih za 18. stoljeće, pokazuje da su oni neizravno, ali ujedno i izrazito vjerodostojno posvjedočenje o udjelu pojedinih hrvatskih krajeva, gradova, obitelji i pojedinaca u izrastanju *Scuola degli Schiavoni* u vodeće nacionalne bratovštine u gradu na lagunama.

U ovome je prilogu kao primjer udjela jedne od dalmatinskih/bokeljskih obitelji u djelovanju hrvatske zajednice i njezine bratovštine u Mlecima odabrana prčanjaska obitelj Đurović u razdoblju usmjerenom ponajprije na 18. stoljeće i prve godine 19. stoljeća. To je doba ujedno i »zlatni vijek« Boke kotorske i njezinih gradića (Perast, Prčanj, Dobrota), koji tada prerastaju u vodeća pomorsko-trgovačka središta istočnoga Jadrana. Boka i Mleci njihova su najčešća, kroz povijest dokazana i uobičajena poveznica. Uključivanje

⁵² ASD, *Capitolari*, podatci za navedene godine. Usp. L. ČORALIĆ, »*Scuola della nation di Schiavoni* – hrvatska bratovština sv. Jurja i Tripuna u Mlecima«, str. 73; ISTA, *U gradu svetoga Marka: povijest hrvatske zajednice u Mlecima*, str. 239.

⁵³ N. ČOLAK, *Hrvatski pomorski registri (Regesti marittimi croati)*, sv. I, str. 24, 26–27, 291.

⁵⁴ ASD, *Capitolari*, podatci za 1787. godinu.

⁵⁵ ASD, *Capitolari*, podatci za 1792. godinu.

⁵⁶ ASD, *LCS*, podatci u rubrici *Donzelle pagade* za 1750. godinu.

u udrugu koja je kroz više stotina godina predstavljala hrvatsku zajednicu u Mlecima i pridonosila njezinoj prepoznatljivosti i ugledu, bio je logičan i razumljiv slijed toliko za-paženoga bokeljskog prisuća u prijestolnici Serenissime. Đurovići su, poput svojih broj-nih drugih sunarodnjaka i sugrađana, upravo Mletke odabrali za središnje mjesto svojega poslovnog djelovanja. Na mletačkim su se rivama i ulicama, dobrim dijelom upravo i njihovim posredovanjem, prodavali proizvodi istočne obale Jadrana, a neki su odvjetei obitelji ondje pronalazili svoje trajnije boravište. Stoga je bilo očekivano njihovo uklju-čivanje u Bratovštinu koja opstoji stoljećima i koja je ugledna i osobito poštovana kod mletačkih vlasti i običnoga puka.

Đurovići su u hrvatskoj Bratovštini sv. Jurja i Tripuna učestalo prisutni tijekom 18. i 19. stoljeća. U spisima Bratovštine bilježe se kao njezini članovi, vijećnici u *Capitolo grande*, odbornici u raznim bratimskim tijelima, kao i predstavnici središnje uprave (*Bancalia* – predstojnik, vikar, *guardian del matin*). Stoga je ovo istraživanje imalo dvostruki cilj: pri-kazati spoj i upućenost hrvatskih iseljenika, ponajprije pomoraca, trgovaca i poduzetnika s Bratovštinom, koja je bila mnogo više od vjerske udruge te, naposljetku, ukazati, prije svega na razini hrvatske historiografije, na neke od brojnih i značajem prevažnih sastav-nica iz povijesti Boke kotorske, njezinih gradića, obitelji i pojedinaca u širem kontekstu prožimanja dviju jadranskih obala.

Summary

FROM THE PAST OF BOKA – FAMILY ĐUROVIĆ FROM PRČANJ AND THE CROATIAN CONFRATERNITY OF ST. GEORGE AND TRYPHON IN VENICE (18TH CENTURY – BEGINNING OF THE 19TH CENTURY)

Period between the eighteen century and the first half of the nineteenth century is con-sidered as the »golden age« of economic and cultural development of Boka Kotorska. Besides Perast, Dobrota and the capital of Kotor; the leading settlement in this Gulf of saints was Prčanj. Local naval and merchant families, such as Beskuća, Đurović, Lazari, Luković, Milin, Veorna, Visin, Zerman etc, at that time were quite rich and possessed many merchant ships, or at least significant share of them. The most frequent destination of these ships was Venice, the capital of Stato di Mar, and place of immigration for many Croatian newcomers from the eastern Adriatic coast. From 1451 one can trace existence of the confraternity of St. George and Tryphon (Scuola degli Schiavoni) in Venice, which soon became the most important gathering place and meeting point for all the Croats in Venice. In the eighteenth century majority of members and officials on the administrative positions in the confraternity were from Boka, and therefore the focus of this article is investigation and analysis of relations between the number of immigrants from Boka in Venice and their influence on the activities of the confraternity. The central part of the analysis is examination of role of Đurević family members in the confraternity, since they were one of the leading naval-merchant families in Boka in this period until the begin-ning of the nineteenth century. The analysis is based on examination of primary sources

preserved in the Archives of the confraternity of St. George and Tryphon (records from the annual assembly of the confraternity, records of income and expenses etc) and combined with the existing historiographic knowledge about the period. Author chronologically follows activities of certain members of Đurović family in the confraternity (membership, offices and administrative positions), and as much as it possible regarding the preserved primary sources author delivers for all the analyzed persons the entire additional information regarding their activities in economic and cultural life of Boka.

KEY WORDS: *Boka Kotorska, Prčanj, Venice, Venetian Republic, confraternity of St. George and Tryphon, Đurović family, social history, history of 18th and 19th century.*